

supported by the author because of its methodological fallacy. The author justifies informational, socio-political significance of sanctions in the context of legal norms and tackles it as an expression of condemnation of illegal behavior by the state or society and related to it preventive effect of sanctions. The author supports the relationship and connection of sanctions with legal norms and legal responsibility, which are often wrongly equated by scientists.

Key words: rule of law, sanction, offense, state compulsion, legal liability.

УДК 343.163

Д. Супруненко

Оцінка ефективності попереджувальної діяльності прокуратури як суб'єкта запобігання та протидії злочинності у сучасний період

В статті на підставі вивчення змісту нормативно-правових актів, що регулюють діяльність прокуратури України, а також аналізу результатів роботи по запобіганню злочинам в органах та установах виконання покарань, визначені проблемні питання та виведені науково обґрунтовані шляхи їх вирішення по суті. Сформульовано пропозицію щодо доповнення ст. 2 Закону України «Про прокуратуру» такою функцією прокуратури, як нагляд за дотриманням кримінологічного законодавства, спрямованого на усунення причин і умов, що сприяли вчиненню злочинів та інших правопорушень, виявлених у результаті реалізації інших функцій прокуратури.

Ключові слова: запобігання злочинам, прокуратура, органи виконання покарань, установи виконання покарань, нормативно-правовий акт, прокурорський нагляд, суб'єкт запобігання злочинам.

Постановка проблем. Проведений аналіз результатів прокурорського нагляду в Україні за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, та матеріалів реагування органів прокуратури на виявлені порушення закону, встановленого порядку виконання та відбування покарань, а також конституційних прав, свобод і законних інтересів суб'єктів і учасників кримінально-виконавчої діяльності, дозволяє зробити висновок про те, що назріла нагальна необхідність зміни змісту предмету нагляду, завдань та методики прокурорських перевірок в органах та установах виконання покарань, яка можлива лише при іншому підході, а саме – прокуратура має стати не просто суб'єктом запобігання злочинам, а його їх координуючим елементом. Тобто на порядок денний у цій ситуації виходять три ключові проблеми, що потребують вирішення у зазначеній площині та мають підвищити рівень ефективності діяльності усіх без винятку суб'єктів запобіжної діяльності. Зокрема, ідеться про необхідність: а) якісної зміни ролі та місця прокуратури в реалізації кримінологічної політики України; б) суттєвого покращення взаємодії прокуратури з іншими правоохоронними органами, органами державної влади та місцевого самоврядування, а також громадськістю та окремими громадянами; в) удосконалення змісту прокурорсько-наглядової діяльності, у тому числі з питань запобігання злочинам.

Стан досліджень. Вивчення наукової літератури показало, що у більшій мірі питаннями, які склали предмет дослідження цієї наукової статті, займаються науковці, що розробляють проблеми діяльності прокуратури, а саме: Ю. М. Грошевий, Л. М. Давиденко, В. С. Зеленецький, С. В. Домбровський, М. В. Косюта, М. Л. Лісовий, О. Р. Михайленко, Ю. Е. Полянський, В. Я. Тацій, Є. В. Фесенко, М. К. Якимчук. Поряд з цим, слід визнати, що без залучення до цього процесу науковців інших галузей, що складають зміст боротьби із злочинністю в Україні, зокрема, вчених-кримінологів, а також без глибокого аналізу особливостей кримінально-виконавчих правовідносин, підвищити ефективність запобіжної діяльності прокуратури України у сфері виконання покарань буде вкрай проблемно, що й виступило додатковим аргументом при виборі теми цієї наукової статті.

Виклад основних положень. Серед принципів, що характеризують діяльність державного апарата, в тому числі у сфері нормотворчості, особливе місце займає принцип ефективності, під яким у науці розуміють необхідність прийняття нормативно-правових актів, які досягають запланованих

цілей, передбачають оптимальне використання матеріальних, фінансових, людських та інших ресурсів [1, с. 213].

Як показує практика на аналіз наукової літератури, реалізація його у запобіганні діяльності у сфері боротьби із злочинністю залишається на сьогодні однією з найбільш проблемних питань [2, с. 125-140]. Як у зв'язку з цим зауважила О. Ф. Скакун, актуальність проблеми щодо взаємозалежності економіки і права, економічної домінанти і правової доктрини зумовлена як труднощами формування сучасної вітчизняної ринкової економіки (практичний аспект), так і зростаючим усвідомленням юристів щодо доцільності застосування економічного підходу до аналізу права, який, окрім глибини і точності, забезпечує єдність окремих галузей права, нерідко відсутніх у традиційному правовому аналізі [3, с. 154].

Якщо цей методологічний підхід застосувати до оцінки запобіжної діяльності прокуратури, враховуючи що визначення для неї у ст. 25 Закону України «Про прокуратуру» завдання по координації діяльності правоохоронних органів відноситься до елементів управління системою суб'єктів запобігання злочинам, то варто визнати всю складність та одночасно, актуальність досліджуємої у цій дисертації тематики. Такий висновок витікає із змісту управління діяльності щодо запобігання і протидії злочинам, яка, як вірно зробив висновок А. П. Закалюк, є об'єктивно необхідним різновидом соціального управління, який спрямовується на системне упорядкування та підвищення ефективності цієї діяльності, приведення останньої у відповідність з кінцевою метою скорочення злочинності, усунення (нейтралізації) її чинників [4, с. 374]. Посилення уваги до вивчення даної проблематики обумовлено також розробкою у сучасній теорії питань кримінологічної безпеки, що покликані створити науково обґрунтовану базу для усунення існуючих протиріч між цілями правоохоронної діяльності, що реалізуються на практиці, та інтересами населення, яке претендує на більш високий рівень своєї захищеності від злочинних посягань [5, с. 6]. Більш того, безпека є основною і головною метою правового регулювання. Практично всі норми всіх галузей законодавства будь-якої, як слушно зауважила С. Я. Лихова спрямовані на забезпечення людині такого існування, коли її особистим правам, інтересам, цінностями, а також матеріальним благом не буде загрожувати небезпека [6, с. 6]. Саме тому, незважаючи на теоретичну та практичну злочинність дослідження у цьому контексті, спеціальної розробки потребує проблема безпекового виміру [7, с. 9], яка має пряме відношення до оцінки ефективності запобіжної діяльності прокуратури як суб'єкта запобігання і протидії злочинності щодо виконання її завдань і функцій в сучасний період.

Отже, проведений вище аналіз дозволяє зробити висновок про те, що у зміст оцінки ефективності діяльності будь-яких суб'єктів запобігання злочинам мають бути включені, як мінімум, два аспекти: а) забезпечення безпеки об'єктів кримінально-правової охорони, визначених у ч. 1 ст. 1 КК України, засобами, формами, методами і силами усіх галузей кримінально-правового спрямування (кримінального, кримінально-процесуального, кримінально-виконавчого права та кримінології); б) результативність діяльності окремо взятого суб'єкта запобігання злочинам (у даному випадку – органів прокуратури). При цьому, враховуючи пріоритетність норм матеріального права та в цілому кримінально-правової політики щодо інших видів політики у сфері боротьби із злочинністю (кримінально-процесуальної, кримінально-виконавчої та кримінологічної), слід погодитись з В. І. Борисовим та П. Л. Фрісом у тому, що досягнення максимальної ефективності кримінально-правової політики є чи не основною метою цього виду внутрішньої політики держави [8, с. 81].

Поряд з цим слід зазначити, що оцінка діяльності будь-якої установи, організації або процесу завжди була доволі складною, оскільки для цього необхідні глибокі знання особливостей цієї діяльності, застосування сучасних методів наукового аналізу та використання здобутків математичної науки [9, с. 53]. Саме тому та враховуючи специфіку завдань запобіжної діяльності, а також функцій, що покладаються на органи прокуратури, зміст поняття ефективності та оцінки її діяльності не можуть повністю збігатися із змістом ефективності всіх інших суб'єктів запобігання злочинам.

Знову ж таки, для того, щоб спростувати чи довести цей висновок, варто всебічно та точно з'ясувати зміст таких ключових понять, як: оцінка та ефективність, а також генезис її застосування у суспільно-правовій практиці.

Під оцінюванням у наукових джерелах розуміють визначення якості, цінності і т.п. когось, чого-небудь [10, с. 482]. Ефективний – той чи те, яке призводить до потрібних результатів, наслідків, дає найбільший ефект [11, с. 177]. Цей термін походить від латинського слова «effectivus» та означає «продуктивний» (дійовий) [12, с. 699].

Значення оцінки ефективності полягає в тому, як правильно зробив висновок О. М. Литвинов, що вона сприяє уточненню і конкретизації цілей організації і функціонування системи, а також оптимізації структур, бо в процесі ранжування результатів діяльності виявляються конкретні

причини, що обумовлюють ті або інші відхилення в роботі поставлених цілей у співвідношенні з ресурсами, що витрачають [13, с. 371]. При цьому методично правильна оцінка забезпечує також цілеспрямованість діяльності, пов'язаної з організацією і здійсненням контролю, що у свою чергу, дозволяє на практиці більш предметно організувати функціонування всієї системи.

Крім цього, значення оцінки ефективності функціонування соціально-правового механізму запобігання злочинам, включаючи можливості органів прокуратури, полягає в тому, що вона дозволяє суб'єкту орієнтуватися в реальній діяльності, усвідомлювати зміни, викликані як об'єктивними, так і суб'єктивними чинниками [13, с. 371].

Як показали результати даного дослідження, зазначена проблематика в науці відноситься до найбільш актуальних та не розроблених у достатній мірі на сьогодні. Особливо активно займатись цим питанням стали науковці. Розпочинаючи з 60-х років XX ст. [9, с. 53-54]. Поряд з цим єдиного визначення ефективності досі в юридичній науці не вироблено.

У той самий час, як вірно зауважив Н. А. Розенфельд, сьогоденні реалізації стану вітчизняного законодавства вимагають і від України системного підходу у схваленні ідеї необхідності проведення моніторингу ефективності застосування законодавства та забезпечення професійного наукового здійснення заходів, які мають бути включені в процес моніторингу ефективності законодавства в Україні [14, с. 8]. При цьому, як слушно зауважили О. М. Литвинов, аналіз протидії злочинності полягає, перш за все, у виявленні найважливіших факторів, що впливають на здійснення базової діяльності, а оцінка – у визначенні результатів цієї діяльності [13, с. 372]. Більш того, оцінка є частиною загальної системи аналітичної діяльності. По суті оцінка є однією з основних задач аналітичної роботи. Саме вона дозволяє бачити складну діалектичну природу протидії злочинності, розкривати діалектику суперечностей її формування, теперішнього і перспективного станів.

Аналіз наукових джерел свідчить про те, що учені по різному підходять до оцінки і методики вимірювання результатів різних видів діяльності, пов'язаних із запобіганням і протидією злочинам [15, с. 41-57]. У зв'язку з цим, деякі науковці зробили висновок про те, що кількість та якісні стандарти ефективної роботи на даному напрямі соціальної практики, відповідні для кожного випадку, виробити неможливо [13, с. 372]. Поряд з цим у науці продовжуються активні пошуки розв'язання зазначеної проблематики.

У цьому контексті та з огляду вирішення завдань даного дисертаційного дослідження, звертають на себе увагу деякі напрацювання, що проведені науковцями кримінального права. Зокрема, І. В. Борисов та П. Л. Фріс досить плідно розробляють питання, що пов'язані з ефективністю кримінально-правової політики, вкладаючи у її зміст ступінь досягнення визначених цілей і завдань у сфері боротьби зі злочинністю із застосуванням норм та інститутів законодавства про кримінальну відповідальність [8, с. 81]. При цьому ефективність даної політики вони визначають через співвідношення критеріїв та показників цієї діяльності.

Критеріями кримінально-правової політики, на їх думку, є система обґрунтованих показників, які характеризують рівень досягнення поставлених завдань [8, с. 81-82]. Вирішення певною мірою цих завдань свідчить про відповідний рівень ефективності, під яким В. І. Борисов та П. Л. Фріс пропонують розуміти ступінь досягнення завдань та цілей, визначених при прийнятті закону про кримінальну відповідальність, адекватність між запланованим та досягнутим.

Щодо оцінок ефективності кримінально-правової політики, то, на їх переконання, вона являє собою аналіз співвідношення визначених при прийнятті закону про кримінальну відповідальність завдань із критеріями ефективності кримінально-правової політики [8, с. 90]. Вона здійснюється за допомогою відповідних методів, які являють собою сукупність прийомів, способів і засобів, що застосовуються при збиранні, обробці та аналізі у показників ефективності кримінально-правової політики [8, с. 90]. При цьому слід погодитись з О. М. Литвиновим, який переконаний, що необхідність використання оцінки і вимірювання результатів функціонування соціально-правового механізму протидії злочинності за допомогою відповідних критеріїв і показників обумовлена практичними потребами [8, с. 372].

Виходячи із зазначених методологічних засад, можна вивести наступне визначення поняття «оцінка ефективності запобігання діяльності прокуратури як суб'єкта запобігання і протидії злочинності», а саме – це: визначення по відповідних науково-обґрунтованих критеріях і показниках ступеня і рівня досягнення цим суб'єктом запобігання злочинам мети та реалізації завдань даного виду суспільної діяльності, з урахуванням показників роботи прокуратури, відповідно до статутних завдань і функціональних можливостей, що впливають із закону та інших нормативно-правових актів у сфері боротьби із злочинністю».

Таким чином, до системоутворюючих ознак, що складають зміст даного поняття, слід віднести наступне:

1. Визначення ефективності запобіжної діяльності по певних критеріях. Під критеріями в науці розуміють підстави для оцінки, визначення або класифікації чогось; мірило [10, с. 315].

2. Другою системоутворюючою ознакою поняття «оцінка ефективності запобіжної діяльності прокуратури як суб'єкта запобігання та протидії злочинності» є науково обґрунтований характер критеріїв і показників визначення ступеня і рівня досягнення мети і завдань даного виду суспільної діяльності. Мова, у даному випадку, ведеться про те, що для характеристики категорії ефективності в кримінології, поряд з перерахованими параметрами і критеріями координаційної діяльності прокуратури, застосовують і параметри змісту категорії ефективності, сформовані на основі ідеальної моделі системи запобігання злочинам [16, с. 14]. При цьому параметри замісту ефективності представляють собою модель взаємодії організаційних і функціональних принципів координаційної діяльності по запобіганню злочинам [2, с. 136].

До основних параметрів, що визначають критерії змісту ефективності у теоретичній моделі координації роботи суб'єктів запобіжної діяльності науковці відносять: а) стан законності; б) цілеспрямованість управлінської діяльності; в) об'єднання дій суб'єктів запобігання злочинам з одночасним обліком їх тактичної самостійності; г) ресурсне забезпечення; г) організованість; д) комплексність; е) дієвість (результативність); є) якість координації [2, с. 136].

3. Слідуючою системо утворюючою ознакою оцінки ефективності запобіжної діяльності прокуратури є ступінь і рівень досягнення мети і завдань по запобіганню злочинам.

У науковій літературі під ступенем розуміють порівняльну величину, що характеризує розмір, інтенсивність чого-небудь [11, с. 649], а під рівнем – ступінь якості, величина, т.ін., досягнуті в чому-небудь [11, с. 529], тобто на доктринальному рівні ці поняття ототожнюються.

Виходячи, що на сьогодні немає єдності учених щодо змісту цих критеріїв у запобіжній діяльності, їх дослідження у контексті завдань даного дослідження можна здійснити по аналогії, використовуючи результати наукових розробок, які проводяться у межах, зокрема, кримінального права. Так, В. І. Борисов і П. Л. Фріс рівень ефективності кримінально-правової політики визначають як ступінь досягнення завдань та цілей, визначених при прийнятті закону про кримінальну відповідальність, адекватність між запланованим та досягнутим [8, с. 86]. При цьому важливим у зв'язку з цим є інший висновок зазначених учених, а саме: на ефективність кримінально-правової політики активно впливає і рівень розвитку законодавства як у цілому, так і кримінально-правового, зокрема, а також правозастосовна практика. Цей методологічний підхід до визначення змісту окремих критеріїв ефективності у сфері боротьби із злочинністю, без сумніву, має бути пріоритетним при вирішенні аналогічних показників запобіжної діяльності прокуратури.

Матеріальні засади мети і завдань по запобіганню злочинам, враховуючи відсутність на сьогодні окремого, спеціального закону з цих питань, визначені, у першу чергу, у КК України. Так, у ч. 1 ст. 1 цього Кодексу одним із завдань визначено завдання по запобіганню злочинам. Як у зв'язку з цим зауважив В. Я. Тацій, специфіка кримінально-правових норм полягає в тому, що вони є нормами-заборами: під загрозою покарання в них забороняється певна суспільно небезпечна поведінка. Саме цим поряд із завданнями охорони суспільних відносин КК вирішує й інше завдання – запобігання злочинам, попередження про правові наслідки їх вчинення [17, с. 7].

Таке ж завдання та, одночасно, мета закріплені й в ч. 2 ст. 50 КК, а саме: запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими, так і іншими особами (так звані спеціальна та загальні превенції) [17, с. 203-204]. У більш загальних (завуальованих – невиразних [11, с. 192] рисах завдання по запобіганню злочинам визначено в ст. 2 КПК, у якій зазначено, що завданнями кримінального провадження є повне та неупереджене розслідування і судовий розгляд з тим, щоб жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура [18, с. 7-8].

Поряд з цим, у КВК України до цілей (мети) кримінально-виконавчого законодавства віднесені не тільки запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так і іншими особами, а також і запобігання тортурам та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню із засудженими [19, с. 10-12].

Проте, навіть не дивлячись, що це питання не відноситься до завдань даного дослідження, варто звернути увагу на одну проблему, яка має пряме відношення до запобіжної діяльності, а саме: у чинному КК, зокрема в ст. 11, дано поняття злочину, але відсутнє поняття кримінального правопорушення. З цього виходить, що у кримінально-виконавчій діяльності поставлена мета

запобігання тому, чого не існує в реальній правовій дійсності. Більш того, якщо брати за основу положення ст. 215 КПК, у якому зазначено, що досудове розслідування злочинів здійснюється у формі досудового слідства, а кримінальних проступків – у формі дізнання, то зміст даної проблематики ще більше ускладнюється та потребує вирішення на законодавчому рівні, а саме – КК має бути в обов'язковому порядку доповнений ст. 11-1 «Поняття кримінального проступку», взявши за основу теоретичні розробки з цих питань [18, с. 533].

Додатковим аргументом з цього приводу виступають науково обґрунтовані висновки теоретиків права, відповідно до яких норми матеріального права визначають певну модель поведінки шляхом встановлення прав і обов'язків та є пріоритетними (визначальними) при формуванні норм процесуального права [1, с. 164].

Важливість та необхідність вирішення цього завдання на нормативно-правовому рівні полягає ще й у тому, що означена проблема взаємозв'язана та взаємообумовлена з питаннями визначення (оцінки) ступеня і рівня запобіжної діяльності всіх без винятку суб'єктів запобігання злочинам.

Щодо завдань запобіжної діяльності, що визначені на доктринальному рівні, то до таких науковці віднесли наступні:

- систематичне виявлення й аналіз явищ, процесів, факторів, ситуацій, що сприяють злочинам;
- вивчення суперечностей і конфліктів, що призводять до вчинення та реалізації злочинних намірів, а також до формування особи злочинця;
- постійне виявлення осіб, від яких можна очікувати вчинення злочинів, їх вивчення й активний запобіжний вплив на них;
- усунення або нейтралізація явищ, що сприяють злочинній поведінці [20, с. 17].

При цьому, як вірно зробив висновок В. В. Василевич, зазначені загальні завдання конкретизуються залежно від рівнів, видів, форм і напрямів запобіжної діяльності. Тому ступінь ефективності запобігання злочинам залежить від того, як виконується завдання, що стоять перед ними [20, с.17].

На науковому рівні визначені цілі (мета) діяльності, пов'язаної із запобіганням злочинам, а саме:

- а) обмеження впливу негативних обставин, пов'язаних з причинами та умовами злочинності;
- б) вплив на причини злочинних виявів та їх умови;
- в) вплив на негативні обставини безпосереднього соціального оточення (мікросередовище) особи, що формують мотивацію злочинної поведінки;
- г) вплив на особу, здатну вчинити злочин або продовжувати злочинну діяльність [20, с.17].

Виходячи із змісту зазначених теоретичних положень та наукових розробок, присвячених координаційній діяльності, можна констатувати, що метою координації роботи правоохоронних органів у сфері боротьби із злочинністю є підвищення ефективності діяльності суб'єктів запобігання злочинам за рахунок об'єднання їх зусиль, а основними завданнями:

- 1) створення єдиного фронту боротьби із злочинністю;
- 2) активізація роботи суб'єктів запобіжної діяльності;
- 3) економія витрат, сил, засобів і ресурсів, які задіюються у запобіганні злочинам;
- 4) забезпечення реалізації державних програм у сфері боротьби із злочинністю;
- 5) розробка стратегії та рекомендацій для тактики запобігання злочинам;
- 6) вивчення та узагальнення практики координаційної діяльності;
- 7) усунення дублювання, паралелізму в діяльності суб'єктів запобігання злочинам; т.ін. [2, с. 156-157].

4. Наступного ситемоутворюючою ознакою змісту досліджуваного поняття є урахування показників запобіжної діяльності прокуратури з результатами реалізації цим державним органом законом визначених функцій.

У даному випадку зміст завдань та, одночасно, проблем, діяльності прокуратури полягає у тому, що на сьогодні на нормативно-правовому рівні чітко визначені показники роботи з тих чи інших питань, які відображають зміст її функцій. Зокрема, у п. 21.1 наказу Генеральної прокуратури від 26 грудня 2011 року № 1гн «Про організацію роботи і управління в органах прокуратури України» було зазначено, що діяльність органів прокуратури слід оцінювати комплексно у площині фахового вирішення питань, що належать до компетенції прокуратури, у поєднанні із статистичними даними, які характеризують якість роботи та можуть об'єктивно порівнюватися [21, с. 10].

Цікавим у цьому контексті є наказ Генеральної прокуратури України від 02 квітня 2013 року № 7гн «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів при виконанні судових

рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян», у п. 12 якого зазначено, що критеріями оцінки ефективності наглядової діяльності на цьому напрямі слід вважати: 1) реальний стан законності у піднаглядних органах та установах; 2) повноту вжитих заходів реагування щодо усунення порушень законів, причин та умов, що їм сприяли; 3) поновлення порушених прав і свобод людини; 4) відшкодування завданої шкоди; 5) відповідність чинному законодавству, міжнародним нормам і стандартам умов тримання осіб у місцях та установах застосування заходів примусового характеру, попереднього ув'язнення і виконання покарань [22, с. 78].

Таким чином, у даному наказі застосовано так званий комбінований підхід до оцінки ефективності діяльності прокуратури [23, с. 216], який передбачає наявність результатів (показників) як у сфері виконання покарань, так у сфері запобігання злочинам.

У той самий час, у п. 10 наказу Генеральної прокуратури України від 16 січня 2013 року № 1/1гн «Про координацію діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності та корупції» зазначений підхід дещо звужено та формалізовано, а саме – до основних критеріїв оцінки ефективності координаційної діяльності прокурорів віднесені наступні: а) реальний вплив на покращення стану протидії злочинності та корупції; б) підвищення ефективності їх профілактики; в) захист прав і свобод громадян та інтересів держави від злочинних посягань, у тому числі щодо відшкодування завданих їм збитків; г) рівень довіри громадськості до органів прокуратури та правоохоронних органів [24, с. 13].

На науковому рівні обґрунтована необхідність оцінки зазначеної діяльності по поточних та підсумкових результатах, а саме:

1) об'єм виконаної координаційної роботи: проведених координаційних засідань; розглянутих на них питань і прийнятих по них рішень; застосованих координаційних форм; т.п.;

2) результативність координаційної форми (співвідношення між абсолютною кількістю вказівок про застосування даної координаційної форми, передбачених координаційним рішенням, до абсолютної величини її застосування для погодження дій суб'єктів запобігання злочинам);

3) питома вага координаційних форм серед інших координаційних заходів [2, с. 157-158].

Підсумкова оцінка роботи координаційних органів здійснюється, як правило, у кінці певного нормативно визначеного періоду функціонування та проводиться, крім вищезазначених, також по наступних показниках: а) активність координаційної діяльності як відношення уми заходів, які здійснюються координаційним органом безпосередньо та в яких він приймав участь, до сумарної кількості заходів, передбачених координаційним рішенням; б) своєчасність координаційної діяльності як відношення кількості заходів, виконаних без порушень встановлених термінів, до загальної кількості координаційних заходів; в) доброякісність координаційної діяльності як відношення кількості координаційних заходів виконаних доброякісно, до загальної кількості координаційних заходів; г) інтенсивність координаційного реагування як відношення кількості координаційних заходів до всіх запобіжних [2, с. 158].

5. І, кінець, останньою системоутворюючою ознакою, що входить у зміст поняття «оцінка ефективності запобіжної діяльності прокуратури як суб'єкта запобігання і протидії злочинності», є обумовленість критеріїв і показників роботи прокуратури змістом законів та інших нормативно-правових актів у сфері боротьби із злочинністю, а також із змісту функцій зазначеного органу.

Сутність цієї проблеми полягає у тому, що не дивлячись на те, що по змісту функції прокуратури органічно взаємозв'язані та взаємодіють із змістом завдань по запобіганню злочинам, досі на законодавчому рівні кримінологічний прокурорський нагляд не визнаний, хоча підстави для цього як на практичному, так і на доктринальних рівнях розроблені та є очевидними. Зокрема, В. П. Півненко у своїх численних наукових розробках доводить, що досудовому розслідуванню діяльність прокурора включає у себе дві складові кримінологічного нагляду: а) за виконанням органами досудового розслідування вимог закону щодо виявлення й усунення причин і умов, які сприяли вчиненню злочин; б) за безпосередньою діяльністю прокурора у мажах досудового розслідування [25, с. 214-215]. Аналогічні підходи підтримують й інші науковці [26, с. 139].

Висновки дослідження. Виходячи з проведеного аналізу, цілком логічною є пропозиція щодо доповнення ст. 2 Закону України «Про прокуратуру» такою функцією прокуратури, як нагляд за дотриманням кримінологічного законодавства, спрямованого на усунення причин і умов, що сприяли вчиненню злочинів та інших правопорушень, виявлених у результаті реалізації інших функцій прокуратури.

Таким чином, найбільш точною, повною, неупередженою та об'єктивною буде тільки така оцінка ефективності запобіжної діяльності прокуратури, яка буде враховувати всі системо утворюючі ознаки, що складають її зміст.

Особливо актуальним та важливим цей висновок є з огляду вирішення прокуратурою координуючого завдання, ефективність якого прямо зв'язана з ефективністю її запобіжної діяльності як суб'єкта запобігання і протидії злочинам (як одиничне – координуючі завдання, та загальне – завдання по запобіганню злочинам).

Для того, щоб на практиці зазначена теоретична модель знайшла своє найбільш раціональне та ефективне застосування, слід на науковому рівні розробити відповідну методику.

Джерела та література

1. Теорія держави і права: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін.; за ред. О. В. Петришина. – Харків: Право, 2014. – 368 с.
2. Литвинов А. Н., Гавриш Т. С. Профилактика преступлений. От теории к практике: Научно-практическое пособие / А. Н. Литвинов, Т. С. Гавриш. – М.: ИКФ «ЭКМОС», 2003. – 160 с.
3. Правова доктрина України: у 5 т. – Х.: Право, 2013. – Т. 1.: Загальнотеоретична та історична юриспруденція / В. Я. Тацій, О. А. Святоцький, С. І. Максимов та ін.; за заг. ред. О. В. Петришина. – 976 с.
4. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. – Київ: Ін Юре, 2007. – Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. – 424 с.
5. Лапин А. А. Стратегия обеспечения криминологической безопасности личности, общества, государства и ее реализация органами внутренних дел: монография / А. А. Лапин; под ред. С. Я. Лебедева. – М.: ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право, 2012. – 295 с.
6. Лихова С. Я. Кримінальна відповідальність за порушення безпеки людини за законодавством держав-учасниць Європейського Союзу: монографія / С. Я. Лихова. – К.: Ред. журн. «Право України»; Х.: Право, 2013. – 96 с.
7. Шаблистий В. В. Безпековий вимір кримінального права України: людино-центричне дослідження: монографія / В. В. Шаблистий. – Дніпрепетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2015. – 420 с.
8. Правова доктрина України: у 5 т. – Х.: Право, 2013. – Т. 5: Кримінально-правові науки в Україні: стан, проблеми та шляхи розвитку / В. Я. Тацій, В. І. Борисов, В. С. Батиргареева та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова. – 1240 с.
9. Яковець І. С. Теоретичні та прикладні засади оптимізації процесу виконання кримінальних покарань: монографія / І. С. Яковець. – Харків: Право, 2013. – 392 с.
10. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. О. Єрошенко. – Донецьк: ТОВ «Глорія Трейд», 2012. – 864 с.
11. Великий тлумачний словник української мови / [Упоряд. Т. В. Ковальова]. – Х.: Фоліо, 2005. – 767 с.
12. Булыко А. Н. Большой словарь иностранных слов. 35 тысяч слов / А. Н. Булыко. – 3-е изд., испр., перераб. – Москва: Мартин, 2010. – 704 с.
13. Литвинов О. М. Соціально-правовий механізм протидії злочинності в Україні: Монографія / О. М. Литвинов. – Х.: Вид-во Харк. Нац. ун-ту внутр. справ, 2008. – 446 с.
14. Розенфельд Н. А. Коротка методика юридичного аналізу ефективності застосування законодавства / Н. А. Розенфельд. – К.: Юстиніан, 2009. – 48 с.
15. Алексеева Л. Б., Михайловская И. Б. Показатели эффективности уголовного судопроизводства и некоторые вопросы оценки работы судебных органов / Л. Б. Алексеева, И. Б. Михайловская // Вопросы борьбы с преступностью. – М.: Юрид. лит., 1976. – Вып. 24. – С. 41-57.
16. Жалинский А. Э., Костицкий М. В. Эффективность профилактики преступлений и криминологическая информация / А. Э. Жалинский, М. В. Костицкий. – Львов: Вища школа, 1980. – 98 с.
17. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., допов. – Х.: Право, 2013. – Т. 1: Загальна частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. – 2013. – 376 с.
18. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. т.1 / О. М. Бандурка, Є. М. Бялковський, Є. П. Бурдоль; за заг. ред. В. Я. Тація. – Х.: Право, 2012. – 768 с.
19. Науково-практичний коментар Кримінально-виконавчого кодексу України / А. П. Гель, О. Г. Колб, В. О. Корчинський та ін.; за заг. ред. А. Х. Степанюка. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 496 с.
20. Профілактика злочинів: підручник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. Ф. Гіда та ін.; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О. М. Джужа. – К.: Атіка, 2011. – 720 с.
21. Про організацію роботи і управління в органах прокуратури України: наказ Генеральної прокуратури України від 26 грудня 2011 року № 1 гн // Закон України «Про прокуратуру». Науково-практичний коментар: у 3 кн. / за заг. ред. О. М. Литвака. – Кн. 3: Галузеві накази Генерального прокурора України та інші відомчі нормативні акти прокуратури. – К.: Алерта, 2013. – С. 4-11.
22. Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з

обмеженням особистої свободи громадян: наказ Генеральної прокуратури від 02. Квітня 2013 року № 7 гн // Закон України «Про прокуратуру». Науково-практичний коментар: у 3 кн. / за заг. ред. О. М. Литвака. – Кн. 3: Галузеві накази Генерального прокурора України та інші відомчі нормативні акти прокуратури. – К.: Алерта, 2013. – С. 79-78.

23. Юрчишин В. М. Процесуальні функції прокурора у досудовій стадії кримінального провадження: призначення, система: навч. посіб. / В. М. Юрчишин. – Чернівці: Техно-друк, 2014. – 276 с.

24. Про координацію діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності та корупції. Наказ Генерального прокурора України № 1/1 гн від 16 січня 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2nsf/fink1/GP11028.html.

25. Півненко В. П. Прокурорський нагляд в Україні: Курс лекцій / В. П. Півненко. – Х.: Харків юридичний, 2005. – 240 с.

26. Раскина Т. В. О некоторых направлениях противодействия коррупции в органах внутренних дел Российской Федерации / Т. В. Раскина // Проблемы совершенствования правоохранительной деятельности в области противодействия преступности и коррупции: Материалы междун. науч.-практ. конф., г. Минск. – Минск: БГУФК, 2012. – С. 138-139.

Супруненко Д. Оценка эффективности предупредительной деятельности прокуратуры как субъекта предотвращения и противодействия преступности в современный период. В статье на основании изучения содержания нормативно-правовых актов, регулирующих деятельность прокуратуры Украины, а также анализа результатов работы по предотвращению преступлений в органах и учреждениях исполнения наказаний, определены проблемные вопросы и научно обоснованы пути их решения по существу. Можно констатировать, что целью координации работы правоохранительных органов в сфере борьбы с преступностью является повышение эффективности деятельности субъектов предупреждения преступлений за счет объединения их усилий, а основными задачами являются: 1) создание единого фронта борьбы с преступностью; 2) активизация работы субъектов предупредительной деятельности; 3) экономия затрат, сил, средств и ресурсов, которые задействуются при предотвращении преступлений; 4) обеспечение реализации государственных программ в сфере борьбы с преступностью; 5) разработка стратегии и рекомендаций для тактики предупреждения преступлений; 6) изучение и обобщение практики координационной деятельности; 7) устранение дублирования, параллелизма в деятельности субъектов предупреждения преступлений. Предложены дополнение ст. 2 Закона Украины «О прокуратуре» такой функцией прокуратуры, как надзор за соблюдением криминологического законодательства, направленного на устранение причин и условий, способствующих совершению преступлений и других правонарушений, выявленных в результате реализации других функций прокуратуры.

Ключевые слова: предотвращение преступлений; прокуратура; органы исполнения наказаний; учреждения исполнения наказаний; нормативно-правовой акт; прокурорский надзор; субъект предупреждения преступлений.

Suprunenko D. Estimation of the Efficiency of Preventive Activities of Prosecution as an Institution for Prevention and Countering Crimes in the Modern Period. The article identifies problems and derives scientifically substantiated ways of solving them per se on the basis of the thorough study of the content of regulations governing the activities of the Prosecutor's Office in Ukraine, and also the analysis of the results of work aimed at preventing crime in the judicial bodies and penal institutions. The author states that the purpose of coordination of the activities performed by the law enforcement agencies in the fight against criminality is to improve their preventive activity by combining efforts. The main tasks concerning this activity are: 1) creation of a united front to combat crime; 2) revitalization of the activities of the entities responsible for preventive work; 3) saving of costs, capabilities and resources provided to prevent crime; 4) ensuring the implementation of government programs in the fight against crime; 5) developing strategy and recommendations for crime prevention tactics; 6) study and generalization of practice of the coordinating activities; 7) elimination of duplication and concurrency in the activity of crime prevention entities. The author suggests to supplement Article 2 of the Law «On Prosecution» of Ukraine with such function of prosecutor's office as supervision over the compliance with criminological legislation, aimed at eliminating the causes and conditions that contributed to the commission of crime and other offenses, discovered in the results of realization of other functions of the prosecution.

Key words: crime prevention, Prosecutor's Office, penal authorities, penal institutions, legal act, prosecutor's supervision, subject of crime prevention.